

SAMENVATTING VAN IEDERWIJS.INFO

Iederwijs is begonnen als school in Schoonhoven in 2002, na vier jaar voorbereiding. Het groeide uit tot een landelijke beweging. Iederwijs verhuisde naar Lopik in 2005. De school heeft tot 2009 bestaan. De laatste school met de naam Iederwijs (Wonderwijs) ging dicht in 2013.

Iederwijs is opgezet door leerkrachten, om samen met kinderen en tieners opnieuw onderwijs vorm te geven, zoals het past bij deze tijd, vanuit wat ze zelf aangeven wat nodig is.

Uitgangspunten

Leren wat je belangrijk vindt
Kennis maak je met elkaar

De manier van werken: in een emotioneel veilige omgeving met genoeg materiaal kinderen de ruimte geven om hun eigen activiteiten vorm te geven. Vrijheid was niet het doel, maar het middel om te ontdekken wat er zou ontstaan.

Wat heeft het kind nodig?

Binnen Iederwijs keken we vanuit het perspectief van het kind. Wat heeft het kind nodig? Wat geeft het kind zelf aan in woorden en gedrag wat het nodig heeft? En wat is de boodschap achter de boodschap?

Wat is een volgende stap?

Er werd gekeken wat voor het kind een volgende stap was.

Mogelijke volgende stappen:

Ruimte geven om zelf te ontdekken
Perspectieven delen met anderen begeleiders
Perspectieven delen met ouders
In gesprek gaan met het kind
Overzicht bieden (bijvoorbeeld door structuur te bieden)
Begeleiding bieden (bijvoorbeeld door coachgesprekken)
Inzicht (laten) krijgen in hun manier van leren
Een aanbod doen in activiteiten
Richting geven in keuzes
Bij de hand nemen

Het kind moet zich eigenaar voelen van het leerproces. Je kunt een kind bij de hand nemen als er bijvoorbeeld sprake is van faalangst waar het kind alleen niet uit komt. Het kan alleen als je een goede relatie hebt opgebouwd en er een band van vertrouwen is.

Het proces in de school

De eerste behoefte van kinderen was om te spelen.

We bouwden al doende aan een cultuur van open communicatie.

De kinderen leerden zich uit te spreken, voor zichzelf te staan, conflicten aan te gaan en op te lossen.

Er werd in de eerste tijd vooral op een informele manier geleerd.

Daarna kwam de behoefte aan lessen.

In de laatste jaren was er een rooster met veertig verschillende lessen per week, in periodes van zo'n zeven weken.

Er was een nog mooiere vorm, alleen hebben we die niet meer kunnen ontwikkelen in deze school.

Basiswaarden

Veilig Voelen

Vertrouwen op Vermogen

Vrijheid met Verbondenheid

Verrijking door Verschillen

Vormgeven van Verlangens

Verder door Vragen

Vijf Vernieuwingen

De school is één groep van verschillende leeftijden. Ieder kind leert wat, hoe, wanneer en met wie het wil.

Activiteiten ontstaan vanuit inspiratie van kinderen en/of begeleiders

De inrichting van de school verandert mee met de behoefte van de school en de kinderen

De school wordt samen met de kinderen vorm gegeven

Mythen over Iederwijs

Mythe: alle Iederwijsscholen zijn afgekeurd.

De helft kreeg een negatief oordeel van de inspectie. De andere helft kreeg een positief oordeel. Het concept is als concept niet afgekeurd.

Mythe: alle Iederwijsscholen zijn hetzelfde.

Er waren grote verschillen tussen de scholen in uitwerking en kwaliteit.

Mythe: als begeleider hoef je niets te kunnen.

Op het vlak van persoonlijke ontwikkeling werd er veel van een begeleider gevraagd.

Mythe: alles moet uit de kinderen komen.

Er werd actief en passief aanbod geboden. Ontwikkeling werd gevolgd.

Mythe: Iederwijs is perfect.

Iederwijs bood veel oplossingen voor problemen in het onderwijs. Het was niet perfect en was voortdurend in ontwikkeling.

Mythe: Iederwijs is alleen maar spelen.

In de laatste jaren van de school waren er naast spelen en informeel leren veel lessen.

Mythe: Iederwijs is een veredelde speeltuin.

Degene die dat gezegd heeft baseerde zijn uitspraak op een bezoek van twee jaar geleden. Hij heeft zijn uitspraak bijgesteld: "Iederwijs is beter dan ik dacht."

Mythe: als kinderen zelf kiezen, worden ze holbewoner.

Het is niet onze ervaring dat kinderen holbewoner zijn geworden.

Waarom weerstand

Het is het gebruikelijke verloop van een innovatieproces: wat nieuw is wordt met argwaan bekeken.

De weerstand komt uit een ander paradigma.

Het gesprek over Iederwijs werd een ideologische discussie, in plaats van een onderwijskundige of pedagogische.

Het beeld bestond dat een Iederwijzer niets hoefde te kunnen.

De landelijke beweging groeide enorm snel, waardoor de indruk ontstond dat het heel groot zou kunnen worden.

Iederwijs zou voor alle kinderen zijn, en niet iedereen zag zijn/haar kinderen op een Iederwijsschool functioneren.

Er ontstond door de media een karikuraal beeld van Iederwijs.

We stelden door ons bestaan vragen bij de praktijk van het bestaande onderwijs.

Er was nog geen theorie of verklarende visie.

Het gebruik van eenvoudige woorden in plaats van onderwijskundig jargon.

Succesfactoren

Beginnen bij relatie.

Met meerdere mensen meerdere kinderen begeleiden.

De schoolleiding en organisatie van meerdere mensen.

De tijd nemen om te onderzoeken.

Onderzoeken door zelf te ervaren.

De inzet en bijdrage van vele mensen.

De leeftijdsmix.

Werken met kleine groepen.

Conflictbemiddeling door herstel van relatie.

De tijd nemen voor gesprekken met ouders.

Voortdurend samen onderzoeken en verbeteren.

Een aantal geleerde lessen

Neem de tijd om een goed team te bouwen en de visie helder te krijgen

Begin klein en werk stap voor stap verder

Bouw vanuit een gezamenlijke droom

Werk samen met bestaande instituten en gebruik hun taal

Sommige kinderen leren enorm snel, als ze hun eigen moment mogen kiezen

Je moet een aanbod doen in wat in de praktijk in de samenleving belangrijk blijkt te zijn

Als je het gevoel hebt dat je er bij hoort, ga je zorg dragen voor de ander

Je hebt verschillende soorten scholen nodig

Een kleine school kan veel gemakkelijker innoveren van een grote school

Het onderwijssysteem als systeem is enorm hardnekkig

Nieuws gaat over wat 'nieuw' is, niet over wat het meest belangrijk is

Overheid: het partijensysteem leidt niet tot wijsheid

Structuur is waardevol

Spelen is enorm belangrijk

Alleen vrijheid geven werkt niet

Vriendschap is een van de grootste motivaties voor kinderen

Besluitvorming: alle stemmen gelden werkt

Vragen voor nu

Hoe kun je natuurlijke ontwikkeling monitoren?
Hoe werkt leren vanuit systemisch perspectief?

Wat is de invloed van natuur op het welzijn en ontwikkeling van kinderen?

Wat is de invloed van het werken met digitale middelen

op de manier waarop je denkt en hoe je informatie verwerkt?

(Interactie met iets anders leidt tot beïnvloeding van je manier

van denken door datgene waarmee je interacteert. Hoe zit dat met computerprogramma's en programmeren?)

Wat kunnen we leren van benaderingen van leren van wijsheidstradities?

Hoe kan het dat kinderen opeens enorm snel kunnen leren:

twee jaar rekenen in twee maanden,
of drie jaar wiskunde in een jaar?

Of de grammatica van de basisschool in een paar weken?

Hoe werken deze momenten??

(Dit gold niet voor ieder kind, maar het kwam wel voor.)

Hoe zorg je ervoor dat kinderen uitdagingen met zichzelf aangaan en excelleren vanuit inspiratie?

Hoe bouw je een cultuur en structuur waarin initiatief uitgenodigd,
gewaardeerd en gefaciliteerd wordt?

Hoe geef je een inspectiebezoek vorm zodat het constructief en inspirerend is voor iedereen?

Hoe kun je als overheid nieuwe kleinere initiatieven ondersteunen
en tegelijk kwaliteit van onderwijs bewaren?

Iederwijs nu

Er zijn geen scholen meer met de naam 'Iederwijs'. Er is een aantal scholen wat als Iederwijsschool is begonnen.

De kinderen en tieners van Iederwijs zijn allemaal goed terecht gekomen in de samenleving.

We bouwen nog steeds aan onderwijs wat past bij deze tijd en bij een natuurlijke ontwikkeling van kinderen.

Inspiraties

Inspiraties van toen:

De Pestalozzi School Rebeca en Mauricio Wild

De Sudbury Valley School o.a. Daniel Greenberg

Reggio Emilia o.a. Loris Malaguzzi

De Logica van het Gevoel Arnold Cornelis

Sociocratie o.a. Kees Boeke en Gerard Endenburg

Een aantal inspiraties van nu:

Reinventing organizations Frederic Laloux

Spiral Dynamics Don Beck and Chris Cowan

Visible Learning John Hattie

Mindsets Carol Dweck

Creative Schools Ken Robinson

Scrum Jeff Sutherland

LeerKRACHT

Nature Mentoring Jon Young

Dragon Dreaming John Croft

Downloads

Deze documenten zijn van de website te downloaden:

Samenvatting van de website

Iederwijs Brochure

Samenvatting Logica van het Gevoel

Buiten Gewoon Leren, een onderzoek naar de overgang naar een vervolgschool

Mindsets, culturen binnen de samenleving

Rondspraak, poster met uitgangspunten

Contact

Voor vragen, opmerkingen en presentaties, workshops of advies:

mail@iederwijs.info